

па правядзенні ва ўстановах агульнай ўрока і мерапрыемстваў, прысвечаных

Для першага ўрока ў Дзень ведаў у 2016/2017 навучальным годзе рэкамендуецца тэма "Нам свет завешчана берагчы!".

У дакладзе Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнка на V Усебеларускім народным сходзе 22 чэрвеня 2016 года падкрэсліваецца, што ў сённяшніх умовах самая галоўная, самая дарагая нашы каштоўнасці — гэта **мір у краіне, незалежнасць, бяспека кожнага**. Беларусы хочуць захоўваць мір і спакой у краіне, настроены на стваральную працу ў імя сваёй будучыні і будучыні падрастаючага пакалення.

У нашай краіне захоўваецца мір і спакой, створаны спрыяльныя ўмовы для жыцця ўсіх яе грамадзян, незалежна ад нацыянальнасці і веравызнання. На міжнароднай арэне Рэспубліка Беларусь выступае ў ролі адказнага і надзейнага партнёра, які жадае ўсім народам міру і добра.

Сёння, калі мір разглядаецца як асноўная гарантыя будучыні чалавецтва, як стратэгія аб'яднання пакуль яшчэ ў многім разрозненнай сусветнай супольнасці, неабходнасць асэнсавання выхавання на прынцыпах культуры міру зыходзіць з натуральнага імкнення, патрэбы кожнага жыць у міры. Чалавек, які не дзеліць свет на сваіх і чужых, сяброў і ворагаў на падставе нацыянальнасці і культуры, падрыхтаваны да суіснавання з іншымі людзьмі, супольнасцямі, акалічнасцямі і прыняцця іх такімі, якія яны ёсць, будзе актыўна ўдзельнічаць у міратворчых стваральных працэсах, супрацоўнічаць у імя міру і прагрэсу, прыналежаць да праблем іншых людзей.

Сучасныя рэаліі такія, што менавіта згуртаванасць нацыі вакол сапраўдных стваральных каштоўнасцей з'яўляецца гарантыяй яе захавання і прагрэсу, духоўнага здароўя і дабрабыту. Таму не выпадкова на 70-й сесіі Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый нашу краіну назвалі сімвалам міру. Беларускі народ умее браць урокі з мінулага, даражыць чыстым небам над галавой і спакоям у грамадстве, застаецца верным высокім маральным каштоўнасцям і добрым традыцыям.

Выхаваўчыя задачы першага ўрока — пашырэнне ведаў навучэнцаў аб міры як абсалютнай каштоўнасці, фарміраванне вобразу міру як ладу жыцця на Зямлі, навучанне школьнікаў супрацоўніцтву і дыялогу на ўзроўні ўзаемадзеяння асобных людзей, прадстаўнікоў розных нацыянальных груп, розных культур, краін. Першы ўрок павінен садзейнічаць выхаванню ў навучэнцаў пачуцця гордасці за міралюбную палітыку нашай дзяржавы, уключэнню навучэнцаў у міратворчую дзейнасць, накіраваную на міласэрнасць.

У змесце першага ўрока павінны быць адлюстраваны асноўныя напрамкі і дасягненні знешняй і ўнутранай палітыкі нашай дзяржавы, меры па гарантаванні нацыянальнай і міжнароднай бяспекі, якія прымаюцца нашай дзяржавай.

Пачынаючы першы ўрок, можна, абаліраючыся на матэрыял дапаможніка¹, рэкамендаванага Навукова-метадычнай установай "Нацыянальны інстытут адукацыі" Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, падкрэсліць, што слова "мір" азначае сяброўскія адносіны, спакой, адсутнасць рознагалоссяў, варажасці, войнаў, сварак. Усё гэта дасягаецца негальтоўнымі сродкамі — законамі, правіламі, умовамі, перагаворамі. У размоўнай мове гэтае слова замяняецца сінонімам "лад" ("згода"). Ад слова "мір" утварылася шмат слоў: "мірыць" — "аднаўляць згоду"; "мірыцца" — "наладжаваць мірныя адносіны"; "міралюбівы" — "пранікнуты міралюбнасцю"; "міратворац" — "той, хто садзейнічае падтрыманню міру"; "міралюбнасць" — "імкненне да захавання міру".

У свой час міратворчую функцыю выконвалі місіянеры, якіх пасылалі для рэлігійнай прапаганды сярод нехрысціянскага насельніцтва. Першыя міратворцы беларускай зямлі — Ефрасіня Полацкая, Кірыла Тураўскі, Францыск Скарына, Мікалай Гусоўскі.

У ходзе першага ўрока мэтазгодна падкрэсліць уклад беларускага народа ў перамогу над гітлераўскай кааліцыяй у Другой сусветнай вайне і гістарычнае значэнне партызанскага руху ў Беларусі. Варта асабліва адзначыць інтэрнацыянальны аспект гэтых падзей, бо перамога ў Вялікай Айчыннай вайне — гэта подзвіг многіх народаў, якія згуртаваліся супраць фашызму. Важна адзначыць, што дзякуючы подзвігу салдат, іх велізарнаму ўкладу ў справу захавання міру, а таксама мірнаму почырку сучаснай знешняй палітыкі нашай дзяржавы ў нашай краіне захоўваецца мір і спакой.

Трэба звярнуць увагу навучэнцаў на выказванне кіраўніка дзяржавы на V Усебеларускім народным сходзе 22 чэрвеня 2016 года аб тым, што найважнейшы ўрок дае нам мінулае. "Нельга быць бяспечнымі і самаўпэўненымі. Нельга легкадумна ставіцца да будучыні. Нельга дазваляць застаць сябе зняважана. На прыкладзе нашых суседзяў мы пераканаліся: мір — вялікая, найвялікшая каштоўнасць! Страціць яго вельмі лёгка, а шлях ад міру да вайны можа быць вельмі кароткім".

Надзвычай важна растлумачыць дзецям, што сапраўдны патрыёт не можа хацець, каб яго Радзіма ўдзельнічала ў любых узброеных канфліктах. Ніякія

стратэгічныя інтарэсы не могуць апраўдаць гібель і пакуты людзей. Патрыёт можа ўзяць у рукі зброю толькі ў адным выпадку: калі на яго Радзіму здзейснены ўзброены напад.

Галоўнае для нашай дзяржавы — міралюбівая шматвектарная знешняя палітыка. Выбудоўванне міралюбівай і добрасуседскай палітыкі, недапушчальнасць выкарыстання сілы ў вырашэнні міжнародных супярэчнасцей дазволілі Рэспубліцы Беларусь стаць асноўнай пляцоўкай для перагавораў па ўрэгуляванні ўзброенага канфлікту ва Украіне. Сёння сусветная грамадскасць разглядае Беларусь як донара рэгіянальнай бяспекі.

Гісторыя нас навучыла, што любая міралюбівая палітыка павінна быць падмацавана рэальнай здольнасцю дзяржавы абараніць свой народ. Наяўнасць боегатоўных Узброеных Сіл, сістэмы тэрытарыяльнай абароны і эфектыўных інстытутаў забеспячэння правапарадку — гэта гарантыя міру і спакою на нашай зямлі.

У сувязі з гэтым абараназдольнасці і бяспекі нашай дзяржавы мы надаём першараднае значэнне. У нас распрацаваны і прыняты Канцэпцыя нацыянальнай бяспекі і новая рэдакцыя Ваеннай дактрыны, у якіх сфармуляваны асноўныя задачы і вызначаны напрамкі дзейнасці з улікам сучасных пагроз і выклікаў.

Беларускую армію сёння па праве можна назваць школай мужнасці, грамадзянскасці і патрыятызму. За апошнія гады прыняты меры па гарантаванні пагранічнай бяспекі краіны. Рэалізоўваецца комплекс мерапрыемстваў па ўдасканаленні сістэмы аховы дзяржаўных межаў (http://president.gov.by/ru/news_ru/view/uchastie-v-pjatom-vsebeloruskom-narodnom-sobranii-13867).

2016 год — юбілейны год утварэння Садружнасці Незалежных Дзяржаў. У снежні 2016 года спаўняецца 25 гадоў з дня падпісання Пагаднення аб стварэнні Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Сёння СНД — гэта рэальны і ўстойлівы механізм, накіраваны на інтэграцыю і супрацоўніцтва ва ўсіх галінах. Сумесныя намаганні ўдзельнікаў Садружнасці накіраваны на забеспячэнне стабільнага і збалансаванага эканамічнага росту кожнай дзяржавы — удзельніцы СНД, павышэнне канкурэнтаздольнасці нацыянальнай эканомікі, умацаванне пазіцыў дзяржаў у сусветнай гаспадарчай сістэме.

Менавіта па гэтай прычыне ўслед за эканамічным супрацоўніцтвам і супрацоўніцтвам у сферы бяспекі на першы план выходзяць пытанні супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніцы СНД у галіне адукацыі, такія як умацаванне прававой і інфармацыйнай базы супрацоўніцтва, падтрымка выкладання нацыянальных моў у краінах-партнёрах, умацаванне ўзаемадзеяння ў справе павышэння якасці школьнай адукацыі, развіццё акадэмічнай мабільнасці, пашырэнне супрацоўніцтва ў сферы адукацыі з улікам лепшых нацыянальных традыцый і вопыту, а таксама падыходаў і прынцыпаў, якія зацвердзіліся ў сусветнай практыцы.

У шматбаковым супрацоўніцтве дзяржаў — удзельніцы СНД усё большае значэнне набывае сфера культурнага ўзаемадзеяння на аснове духоўнага яднання народаў, павагі да іх самабытнасці, цеснага супрацоўніцтва ў захаванні культурных каштоўнасцей і культурнага абмену. Агульная гісторыя, культурныя сувязі народаў, якія склаліся здаўна, агульнасць традыцый, адсутнасць моўных бар'ераў у адносінах ствараюць глебу для плённага культурнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніцы СНД і ў далейшым. У ходзе першага ўрока неабходна асвятліць уклад Рэспублікі Беларусь у развіццё Садружнасці Незалежных Дзяржаў, яе значную ролю ва ўсіх інтэграцыйных працэсах.

Дасягненні Рэспублікі Беларусь у сацыяльнай і эканамічнай палітыцы на сённяшні дзень відавочныя. У дакладзе Прэзідэнта Беларусі на V Усебеларускім народным сходзе было адзначана: "У нас ёсць неаспрэчаныя поспехі ў галіне сацыяльнай палітыкі. Пацвярджэнне гэтага — выкананне ўжо ў 2015 годзе вызначаных Дэкларацыяй ААН мэт тысячагоддзя, звязаных з выкараненнем беднасці і голаду, зніжэннем дзіцячай смяротнасці, забеспячэннем пісьменнасці насельніцтва. Па індэксе чалавечага развіцця Беларусь сярод амаль 200 краін сусветнай супольнасці перамясцілася з 68-га ў 2000 годзе на 50-е месца ў 2015 годзе. За пяцігодку — 18 пазіцый. Гэта забяспечыла нам месца ў групе краін з высокім узроўнем чалавечага развіцця.

З 2014 года ўпершыню за 20 гадоў колькасць жыхароў Беларусі пачала расці. Узроўні нараджальнасці і смяротнасці практычна зраўняліся — сціснуты так званы дэмаграфічны нажніц. Гэта вынік, да якога мы так імкнуліся і якім мы ганарымся.

У рэйтынгі па ўзроўні развіцця адукацыі мы знаходзімся ў групе 30 развітых краін і апыраджваем усе краіны Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Па паказчыках даступнасці адукацыі — паступленні дзяцей у школу, колькасці студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі — Беларусь знаходзіцца на ўзроўні высокаразвітых краін і апыраджвае многія краіны Еўропы і свету. Рэспублі-

ка лідзіруе па колькасці навучэнцаў ва ўстановах прафесійнай адукацыі.

І ў эканамічнай сферы ёсць нямала станоўчых фактаў. У мінулай пяцігодцы праведзена мадэрнізацыя базавых галін эканомікі. Завяршаецца тэхнічнае абнаўленне дзевяці найбуйнейшых дрэваапрацоўчых вытворчасцей, уведзены ў строй тэхналагічныя лініі па вытворчасці цэменту сухім спосабам, арганізавана вытворчасць комплексных складана-змешаных угнаенняў.

Асвоена серыйная зборачная вытворчасць легкавых аўтамабіляў, выраблены самы буйны ў свеце кар'ерны самазвал грузапад'ёмнасцю 450 тон. Пабудаваны завод па вытворчасці сучасных чыгуначных электрацягнікоў (такія электрацягнікі ўжо сталі на рэйкі нашай Беларусі). Пачалося будаўніцтва Беларускай атамнай электрастанцыі.

Мадэрнізацыя вытворчасці дазволіла абнавіць тэхналогіі і істотна скараціць затраты на выпуск вырабаў. Зніжэнне ўзроўню матэрыялаёмкасці прадукцыі ў прамысловасці складала каля 8%.

За 5 гадоў уведзена ў эксплуатацыю і тэхнічна перабсталявана больш за 1000 малочнатаварных комплексаў, 55 свінагадоўчых, 456 збожжасушыльных, больш за 500 птушкагадоўчых комплексаў. Аўтаматызацыя асноўных тэхналагічных працэсаў сельгасвытворчасці дазволіла павялічыць прадукцыйнасць працы за пяцігодку на вёсцы амаль у 1,5 разы.

Мы не толькі захавалі і мадэрнізавалі традыцыйныя галіны, але і стварылі аснову для развіцця прынцыпова новых напрамкаў: атамнай энергетыкі, касмічнай, біятэхналагічнай і іншых галін. На парадку дня — пераход да зялёных тэхналогій і эканомікі ведаў.

Выпуск інавацыйнай прадукцыі за пяцігодку павялічыўся больш чым у 4 разы. У краіне ёсць значныя напрацоўкі ў сферы высокіх тэхналогій, напрыклад, у вытворчасці аптычных і лазерных прылад, аўтаматызаваных сістэм кіравання. Шырокую вядомасць у свеце набыў шэраг камп'ютарных праграм беларускіх распрацоўшчыкаў. Па экспарту ў галіне камп'ютарных і інфармацыйных паслуг на душу насельніцтва краіна апыраджвае ўсе краіны Садружнасці.

Паказчыкам сусветнага інтарэсу да беларускай эканомікі з'яўляецца ўзрослая актыўнасць замежных інвестараў. За апошнія пяць гадоў аб'ём замежных інвестыцый у эканоміку вырас у 2,5 разы, пры гэтым прыцягнута амаль 11 млрд долараў на чыстай аснове" (http://president.gov.by/ru/news_ru/view/uchastie-v-pjatom-vsebeloruskom-narodnom-sobranii-13867).

Адзін з найважнейшых элементаў дзяржаўнасці, прымета сілы і гарант стабільнасці дзяржавы, яе здольнасці абараняць свае інтарэсы — Узброеныя Сілы. Аднаўленне Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, іх развіццё і баявы шлях непасрэдна звязаны з гісторыяй нашай дзяржавы, з барацьбой беларускага народа за свабоду і незалежнасць Радзімы, за захаванне і ўмацаванне заваяў былых пакаленняў. Воіны здаўна карысталіся нязменнай любоўю народа, а цяжкая і небяспечная прафесія — Радзіму абараняць — заўсёды лчылася адной з самых высакародных. Такія адносіны да ратнай працы ў народным асяроддзі выхавалі ў нашых воінаў якасці, якія пастаянна адзначалі не толькі саюзнікі, але і ворагі Беларусі: нязломную волю да перамогі, стойкасць у абароне, цвёрдую рашучасць у наступленні, беззапаветную мужнасць і храбрасць, асабістую ініцыятыву, гераізм, моцнае вайсковае братэрства і ўзаемавыручку.

Пры падтрымцы прадстаўнікоў воінскіх часцей можна правесці экскурсіі ў воінскія часці, выставы міні-мадэляў ваеннай тэхнікі з паказам карт найважнейшых ваенных аперацый, аформіць фотагалерэі герояў баявой славы, прадугледзець правядзенне гутарак на тэмы "Служу Айчыне", "Цана перамогі, яе значэнне для народаў усяго свету", "Міжнародны тэрарызм: праблемы нацыянальнай бяспекі і абароны", адкрытую кафедру "Ёсць такая прафесія — Радзіму абараняць", дыскусію "Ніхто не створаны для вайны?", арганізаваць сустрэчы-ўшанаванні ваеннаслужачых-землякоў, якія праходзяць службу ва Узброеных Сілах краіны, якія ваявалі ў Афганістане.

Абмяркоўваючы тэму цаны вайны, пакуты людзей і іх мужнасці, немагчыма не закрануць тэму папярэджвання войнаў: які гэта адбывалася ў розныя эпохі і адбываецца сёння, як удалося пазбегнуць новых сусветных войнаў, як вядуцца перагаворы, як заключаюцца дагаворы паміж краінамі. Гэтую тэму трэба пастарацца звязаць з асабістым вопытам дзяцей. Абмяркуйце, як часта іх сваркі і канфлікты, а то і ўстойлівая варажасць маглі быць нейтралізаваны перагаворамі, асабліва пры ўдзеле пасрэднага, трэцяга боку. Абмяркуйце, як пры дапамозе перагавораў можна наладзіць мірныя адносіны без канфліктаў і крыві.

Актуальнымі для школьнікаў будучы гутаркі ("Мір і вайна вачыма дзяцей"); віктарыны ("Ці ведаеш ты юных герояў Вялікай Айчыннай вайны?"); наведванне музеяў і мемарыяльных комплексаў, завочныя падарожжы

¹ Кабуш В.Т. Выхаваць чалавека: дапаможнік для педагогаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі / В.Т. Кабуш, Т.В. Плахава, А.В. Трацэўская. — Мінск: Зорны Верасок, 2015. — 160 с.

РЭКАМЕНДАЦЫІ

Сярэдняй адукацыі 1 верасня першага

Дню ведаў і Дню беларускага пісьменства

(“Перагортваючы старонкі гісторыі”); конкурсы чытальнікаў, малюнкаў і плакатаў і г.д. Пры арганізацыі першага ўрока варта звярнуць увагу на выкарыстанне такіх форм работы, як брэйн-рынг, філасофскі стол, дзельная гульня, прэзентацыя праектаў і інш. Урачыстым ускладненнем вянкоў і кветак да помнікаў, абеліскаў і пахаванняў загінулых у гады Вялікай Айчыннай вайны, на яркай эмацыянальнай наче можна завяршыць мерапрыемства, прысвечаныя Дню ведаў.

Мерапрыемствы Дня ведаў павінны стаць новым імпульсам для развіцця валанцёрскага руху навучэнцаў і бацькоўскай грамадскасці, правядзення дабрачынных і працоўных акцый, накіраваных на дапамогу сем’ям, якія пацярпелі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Пры арганізацыі ўсіх выхаваўчых мерапрыемстваў Дня ведаў варта ўлічваць узроставыя асаблівасці навучэнцаў.

У пачатковай школе ў дзяцей дамінуюць эмацыянальна-пачуццёвыя адносіны да міру, таму рэкамендуецца праводзіць завочныя падарожжы (“Свет, у якім мы жывём!”, “Народаў шмат — дружба адна, планета Зямля — вялікая краіна!”), конкурсы чытальнікаў, малюнкаў (“Усе фарбы свету!”, “Мы за мір на ўсёй Зямлі!”, “Свет упрыгожыць кожны можа!”), сустрэчы-ўшанаванні ветэранаў вайны (“Зямны паклон вам, героі Перамогі”, “Паклонімся вялікім тым гадам”), тэматычныя гарткі (“Героі жывуць побач”, “Мы — нашчадкі Вялікай Перамогі”, “Мы за мір адказваем!”) і інш.

Для навучэнцаў II і III ступеней агульнай сярэдняй адукацыі асаблівае месца неабходна адвесці інфармацыйна-прапагандысцкай работе: правядзенне дыскусійных мерапрыемстваў па міратворчай тэматыцы (вусны часопіс, прэс-канферэнцыя), прагляд і абмеркаванне хранікальна-дакументальных і мастацкіх фільмаў, прысвечаных дасягненням міралюбівай палітыкі нашай дзяржавы, камп’ютарныя прэзентацыі, прадстаўленне візітак-партрэтаў (“Баявы шлях майго дзядулі, прадзядулі”), літаратурна-музычныя гасціні (“Паэзія вайны свяшчэннай”, “Дзеля міру на Зямлі”), арганізацыя выстаў, тэматычных экспазіцый мастацка-публіцыстычных выданняў, прысвечаных гераічным падзеям гісторыі і славы асобам нашай Айчыны.

Эмацыянальна-каштоўнае ўспрыманне інфармацыі навучэнцамі будзе больш дзейсным пры ўключэнні ва ўрок музычных твораў, ілюстрацый, слайд-шоу, мультымедыяных прэзентацый. Паўней раскрываць тэму ўрока дазваляць шырокае выкарыстанне твораў беларускіх паэтаў і празаікаў, дзеячаў мастацтва, краязнаўчага матэрыялу, дзіцячых аўтарскіх работ, даведчаных матэрыялаў і да т.п., напавненне зместу першага ўрока канкрэтнымі і праўдзівымі фактамі, сувязь з сённяшнім жыццём краіны, стварэнне асаблівай эмацыянальнай атмасферы, прысутнасць жывых сведкаў падзей, уцягненне ўдзельнікаў мерапрыемства ў зацікаўлены абмен думкамі.

Пры правядзенні першага ўрока важна абавязкова на веда, атрыманых навучэнцамі на ўроках літаратуры, гісторыі, географіі і інш. Мэтазгодна выкарыстоўваць рэгіянальны матэрыял па гісторыі вобласці (раёна, горада, вёскі). Грунтуючыся на міжпрадметных сувязях, педагог мае магчымасць здзейсніць разам са школьнікамі экскурс у гісторыю роднага горада (вёскі, школы, вуліцы і г.д.).

Асаблівую ролю ў выхаванні падрастаючага пакалення адыгрываюць музеі. Музей, музейныя экспанаты ўздзейнічаюць на інтэлектуальныя, валявыя і эмацыянальныя сферы асобы падлетка адначасова, а кожная экспазіцыя ўяўляе сабой праграму перадачы ведаў, навываў, меркаванняў, ацэнак і пачуццяў.

У музеях падрастаючае пакаленне далучаецца да працоўнага і ратнага подзвігу свайго народа, раўняецца на лепшых яго прадстаўнікоў, вучыцца на гераічных прыкладах нашых вялікіх продкаў. Дзяржаўныя музеі і мемарыяльныя комплексы Рэспублікі Беларусь даюць магчымасці не толькі для азнаямлення з унікальнымі экспанатамі і падзеямі часоў Вялікай Айчыннай вайны, але і для правядзення ва ўмовах прадстаўленай гістарычнай эпохі розных мерапрыемстваў гераіка-патрыятычнай накіраванасці.

У музеях устаноў адукацыі да першага ўрока можна арганізаваць тэматычныя выставы, аформіць экспазіцыі, стварэння з матэрыялаў і рэчавых экспанатаў, сабраных падчас летніх турыстычных паходаў, правесці сустрэчы з удзельнікамі падзей, матэрыялы пра якіх прадстаўлены ў музеях, прадгледзець падрыхтоўку навучэнцаў-экскурсаводаў.

У рамках Дня ведаў варта правесці экскурсіі ў Дзяржаўны музей ваеннай гісторыі Рэспублікі Беларусь, Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, музей баявой славы устаноў адукацыі, па мемарыяльных месцах вайскай славы і інш.

У працэсе падрыхтоўкі і правядзення першага ўрока неабходна ўлічваць магчымасці устаноў адукацыі, спецыфіку навакольнага соцыуму, рэгіёна, пры гэтым акцэнтуючы ўвагу, у першую чаргу, на максімальным

уцягненні ў арганізацыю і правядзенне ўрока саміх навучэнцаў.

4 верасня — Дзень беларускага пісьменства

Традыцыйна гэтакія свята праводзіцца ў гістарычных і культурных цэнтрах нашай краіны, якія непарыўна звязаны з жыццём знакамітых дзеячаў Беларусі розных часоў. Першы Дзень беларускага пісьменства адбыўся ў 1994 годзе ў Полацку, на радзіме Францыска Скарыны — беларускага і ўсходнеславянскага першадрукара, філосафа-гуманіста, пісьменніка. У розныя гады свята адзначалася ў Тураве, Навагрудку, Нясвіжы, Оршы, Пінску, Заслаўі, Мсціславе, Міры, Камянцы, Паставах, Шклове, Барысаве, Сморгоні, Хойніках, Ганцавічах, Глыбокім і іншых гарадах — культурных цэнтрах Беларусі. У 2015 годзе ён прайшоў у Шчучыне Гродзенскай вобласці.

Дзень беларускага пісьменства праводзіцца штогод у першую нядзелю верасня ў адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 26 сакавіка 1998 года № 157 “Аб дзяржаўных святах, святочных днях і памятных датах у Рэспубліцы Беларусь”.

У аснову канцэпцыі Дня беларускага пісьменства пакладзена ідэя прапаганды здабытку айчыннай пісьмовай культуры, пераемнасці духоўных традыцый Беларусі. Свята дае ўнікальную магчымасць сустрэцца з жывым словам, удзельнікамі творчага працэсу стварэння кніг, газет і часопісаў.

Невыпадкава і тое, што Дзень беларускага пісьменства праводзіцца ў першыя дні новага навучальнага года. Адукацыя, інфармацыя і культура — тры галіны, якія фарміруюць інтэлектуальную эліту нацыі, яе сучаснасць і будучыню. У гэты дзень мы аддаём даніну павагі нашым продкам, якія стварылі фундамент беларускай адукацыі і пісьменства.

За час свайго існавання Дзень беларускага пісьменства стаў па-сапраўднаму нацыянальным святам, значнай падзеяй культурнага жыцця краіны. Святочныя мерапрыемствы праходзяць не толькі ў горадзе-сталіцы, але і па ўсёй краіне. Гэта тэматычныя ўрокі, лекцыі, семінары, творчыя сустрэчы з вучонымі, пісьменнікамі, дзеячамі культуры.

У ліку найважнейшых мерапрыемстваў Дня беларускага пісьменства — урачыстая цырымонія ўзнагароджання пераможцаў Рэспубліканскага конкурсу на лепшы твор у галіне паэзіі, прозы, драматургіі.

У рамках Дня беларускага пісьменства праводзіцца фестываль кнігі і прэсы, на якім працуюць кніжныя выставачныя павільёны, тэматычныя пляцоўкі, экспазіцыі рэспубліканскіх і рэгіянальных друкаваных СМІ, гандлёвыя павільёны і палаткі. Падчас правядзення фестываля госці свята сустракаюцца з беларускімі літаратарамі, супрацоўнікамі выдавецтваў і рэдакцый друкаваных СМІ, праводзяцца прэзентацыі кніг і выдавецтваў, перыядычных выданняў, арганізуюцца выступленні мастацкіх калектываў і беларускіх выканаўцаў.

Сярод цікавых і папулярных мерапрыемстваў Дня беларускага пісьменства — дзіцячае свята “Вясёлка дзіцяства”, выставы дзіцячых работ выяўленчай і дэкаратыўна-прыкладной творчасці, спартыўныя спаборніцтвы, гульні і інш.

У рамках дзіцячага свята “Вясёлка дзіцяства” адбудзецца традыцыйны Рэспубліканскі конкурс юных чытальнікаў “Паэзія роднай зямлі”.

Складовая частка Дня беларускага пісьменства — рэспубліканская навукова-асветніцкая экспедыцыя “Дарога да святыхняў” з Жыватворным Агнём ад Труны Гасподняй, у якой прымаюць удзел прадстаўнікі творчай і навуковай інтэлігенцыі, духавенства. Па благаслаўленні Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага Паўла, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі, экспедыцыя праходзіць па гарадах і вёсках некалькіх рэгіёнаў краіны і завяршае свой шлях у сталіцы правядзення свята.

Таксама напярэдадні Дня беларускага пісьменства штогод праводзіцца круглы стол з удзелам замежных паэтаў і пісьменнікаў, арганізатары якога — РВУ “Літаратура і Мастацтва”, выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя П.Броўкі” і Міністэрства інфармацыі. Традыцыйна Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі праводзіцца навукова-практычная канферэнцыя, у якой прымаюць удзел супрацоўнікі Інстытута мовазнаўства імя Я.Коласа НАН Беларусі, Інстытута літаратуры імя Я.Купалы НАН Беларусі, Інстытута гісторыі НАН Беларусі, Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К.Крапівы НАН Беларусі, іншых навуковых устаноў нашай краіны (<http://mininform.gov.by/ru/pismen-ru/>).

У 2016 годзе Дзень беларускага пісьменства пройдзе ў Рагачове Гомельскай вобласці. Рагачоўская зямля багатая на таленавітых людзей. Тут прайшлі дзіцячыя і юнацкія гады вядомага вучонага-селекцыянера Л.К.Грабені. У Рагачове нарадзіліся заслужаны артыст Беларусі Говар-Бандарэнка, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі А.І.Гінзбург, паэт і драматург С.Я.Галкін, мастак К.І.Завіша, рэжысёр, акцёр, педагог,

народны артыст Беларусі прафесар К.М.Саннікаў, заслужаная артыстка Беларусі А.М.Федчанка.

Рагачоўшчына дала літаратуры больш як 30 знакамітых дзеячаў. Сярод іх — драматург народных пісьменнік А.Я.Макаёнак, доктар філалагічных навук прафесар Ф.І.Куляшоў, паэт Мікалай Сурначоў, член Саюза пісьменнікаў Расіі М.Расолаў. Своеасаблівыя “Болдзінскія восені” былі на Рагачоўшчыне ў У.Караткевіча і М.Лынькова. У паэме “Зямля дзядоў” У.Караткевіч апісаў руіны замка каралевы Боны; падзеі яго апавесці “Свая легенда” адбываюцца ў асноўным на Рагачоўшчыне... (Выкарыстаны матэрыялы інтэрнэт-сайта <http://rogachev.gomel-region.by/ru/history-ru/>.)

Педагагічным калектывам варта ўдзяліць асаблівую ўвагу арганізацыі ва ўстановах адукацыі мерапрыемстваў, прысвечаных Дню беларускага пісьменства. Гэтае свята павінна даць магчымасць навучэнцам звярнуцца да крыніц нацыянальнай культуры беларускага народа, падкрэсліць цесную ўзаемасувязь і арганічнае адзінства славянскіх культурных традыцый.

Пры планаванні і арганізацыі мерапрыемстваў, прысвечаных Дню беларускага пісьменства, рэкамендуем звярнуць увагу на календар культурных падзей 2016 года, размешчаны на сайце Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь <http://kultura.gov.by/page/kalyandar-kulturnykh-padzei-2016-goda>.

Мэтазгодна правесці творчыя сустрэчы навучэнцаў з членамі ГА “Саюз пісьменнікаў Беларусі”, маладымі паэтамі і пісьменнікамі свайго краю з прэзентацыяй іх кніг і літаратурна-мастацкіх кампазіцый па творах, з рабеснікамі, якія робяць “спробы п’яра” і інш. Будзе актуальным правядзенне літаратурных, літаратурна-музычных, мастацкіх конкурсаў: “Любімы герой кнігі”, “Да кнігі і чытання — праз волны час і адносіны”, “Аўтограф”, “Кніга — мой спадарожнік, мой сябар”, “Новыя ілюстрацыі да старых любімых кніг”, “Глядзі, што мы чыталі!”, “Мой любімы пісьменнік”, “Кніга ў маім жыцці”, “Кніга — рэліквія маёй сям’і”, “Юныя таленты”, “Чытаем беларускую кнігу”, “Францыск Скарына. Новае прачытанне”, “Я і кніга” і інш.

У ходзе ўсіх гэтых мерапрыемстваў неабходна нагадваць навучэнцам, што ў наступным, 2017-м, годзе будзе адзначацца 500-годдзе беларускага кнігадрукавання. У 2016 годзе на беларускую зямлю ў электронным выглядзе вярнулася кніга Францыска Скарыны, арыгінал якой захоўваецца ў Траецкім каледжы Кембрыджа. У акцыі віртуальнага вяртання, якое доўжылася амаль год, удзельнічалі і Міністэрства замежных спраў, і наша пасольства ў Вялікабрытаніі, і беларуская дыяспара. На сёння ў свеце налічваецца каля 500 вядомых экзэмпляраў кнігі Францыска Скарыны, у Беларусі толькі 10. Усе яны захоўваюцца ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Да юбілею беларускага кнігадрукавання даследчыкі скарынаўскай спадчыны спрабуюць сабраць як мага больш кніг, выдадзеных Скарынай.

Беларусь мае намер цалкам аднавіць у лічбавым фармаце ўсе вядомыя на сёння экзэмпляры кніг Скарыны (http://www.tvr.by/news/kultura/na_bielarus_v_elektronnom_vide_vernulas_kniga_skor).

Францыск Скарына — асоба ўніверсальная: філосаф, тэолаг, перакладчык, пісьменнік і друкар, батанік і ўрач, грамадскі дзеяч і прадпрыемальнік. Гэта першы беларускі вучоны, які абараніў доктарскую дысертацыю. Гэта чалавек, які ўвасабляў складаную, але вельмі яркую эпоху Адраджэння. Святкаваннем 500-годдзя беларускага кнігадрукавання (мы былі аднымі з першых ва Усходняй Еўропе, хто атрымаў сваё друкаванае слова на свайой мове) беларусы могуць і павінны абазначыць свае культурныя дасягненні, наладзіць новыя культурныя сувязі. Напрыклад, дзякуючы праекту Выдавецкага дома “Звязда”, словы Францыска Скарыны ўжо гучаць на 64 мовах свету (<http://zviazda.by/be/news/20150707/1436217310-francisk-skorina-novoe-prochtenie>).

Навучэнцам таксама будзе карысна даведацца што ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ў рамках праекта “У госці да кніг” стартвала серыя эксперыментальных заняткаў “Урокі ў музеі”. “Урокі ў музеі” — гэта ўрокі, якія праходзяць не ў звычайных умовах класа, а ў музеі кнігі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Заняткі будуць на аснове бібліятэчнага фонду з выкарыстаннем экспазіцыі музея для больш глыбокага вывучэння прадмета. Падручнікі і шпыткі замяняюцца арыгінальнымі экспанатамі, цікавымі макетами і займальнымі кнігамі. У ходзе ўжо праведзеных заняткаў юныя наведвальнікі музея мелі ўнікальную магчымасць убачыць старадрукаваныя выданні з бібліятэкі Радзівілаў, экслібрсы і суперэкслібрсы на кнігах з замкавай бібліятэкі знакамітага роду. У музейнай экспазіцыі дзеці азнаёміліся таксама з адзіным у Беларусі экзэмплярам XVIII стагоддзя драматычных твораў Уршулі Радзівіл “Камедыі і трагедыі” з гравюрамі М.Жукоўскага, выкананымі па эскізах княгіні з узнёўленнем сцэнічнай прасторы нясвіжскіх спектакляў і інш. Супрацоўнікі музея гасцінна запрашаюць дзяцей разам з настаўнікамі і бацькамі на заняткі ў музеі кнігі. *Кантактны тэлефон для запісу на заняткі серыі “Урокі ў музеі”: (8 017) 293 27 82, Таццяна Андрэеўна Сапега, загадчык сектара навукова-праектнай работы.*

Мерапрыемствы, якія будуць праводзіцца ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі ў першы тыдзень новага навучальнага года, павінны стаць імпульсам для ўсёй ідэалагічнай і выхаваўчай работы, накіраванай на фарміраванне грамадзянска-патрыятычных і духоўна-маральных якасцей асобы навучэнцаў, заснаваных на дзяржаўных і агульначалавечых каштоўнасцях, паважлівых і беражлівых адносінах да нацыянальнай культуры, дзяржаўнай ідэалогіі, гістарычных традыцый беларускага народа.